

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici Štev. 6 — Telefon
uredništva Štev. 50 — Telefon
— upravnništva Štev. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22-50
za en mesec Din 7-50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Uničevanje.

Nezadovoljnost delovnega ljudstva z režimom v tej državi ne prihaja le od slabe valute, zanikarnega gospodarstva in korpucije v upravi, temveč veliko bolj od sistematičnega uničevanja slovenskih socialnih institucij na korist centralističnega Belgrada. Že ob volitvah v konstituanto se je od strani naših ljudi povdarjalo, kako velikansko škodo bo prinesel centralizem ravno naši socialni zakonodaji. Žal tedaj mnogo delavcev, ki so na naših slovenskih socialnih ustanovah krvavo zainteresirani, ni verjelo temu, kar morajo danes dejansko bridko okužati.

Danes se centralizirajo v Belgradu vse bolniške blagajne, posredovalnice za delo, pokojninski zavodi itd. itd. Narejen je napredni zakonodajni osrednji, da se bodo vse socialne ustanove osredotočile v Belgradu z vsemi milijoni premoženja, ki jih reprezentirajo. Zavodi pa, ki nimajo takega premoženja, se tudi centralizirajo, a tako, da se tam zatro. Posredovalnice za delo n. pr. že danes ne dobe iz Belgrada nobenega denarja več niti za papir in črnilo, niti za uradnike, niti za stanarino. Naše posredovalnice naj se uničijo, hišni gospodarji bodo pometali te delavske urade na cesto, ker Belgrad ne da denarja za nas! Naš denar za nas ni na razpolago!

Ostali socialni zavodi na Slovenskem, bolniške blagajne, pokojninski zavodi, delavske zavarovalnice itd. pa reprezentirajo vrednost 400—500 milijonov kron! In ti delovski zavodi naj gredo s svojim premoženjem, nabranim od slovenskega delovnega ljudstva v Belgrad! In od tu bomo zaman pričakovali nazaj svojih soldov.

Reči pa moramo, da bi se to nikdar ne zgodilo in da bi tudi taki poskusi ne bili mogoči, ko bi Srbijanci ter njihova belgrajska porodica ne bila našla med Slovenci svojih hlapčevskih pomagačev. Socialdemokracija je njihovo najposlušnejše orodje. Načrt gospodov-centralistov je pripravljen že dolgo. Dogovor s socialdemokracijo pa je še starejši. Zato so dobili socialdemokrati v roke delavsko zbornico v Ljubljani, da bo vlada imela ob strani same socialne demokratske mameluke. Nekateri iz vrst socialdemokracije pa bodo na račun slovenskega delavstva in njegovih pravic — dobro zaslužili.

Slovenskim demokratom pa gre pri vsem tem v prvi vrsti za političen profit: oslabiti ljudstvo, ki noče trobiti v njihov rog. Čisto druge cilje zasledujejo Srbijanci sami, oziroma belgrajska vladajoča porodica. Namen teh je v prvi vrsti ta, gospodarsko in socialno izrabiti bolj kulturne prečanske dežele v svoj gospodarski prid. To je mogoče izvršiti s političnim in upravnim centralizmom v vseh panogah. Zato morajo naši zavodi s vojimi milijoni v Belgrad, zato morajo zavodi, ki nimajo premoženja poginiti — v Belgradu!

Slepec vidi, kam jadramo. Vsi gospodarski, socialni, kulturni in politični zakoni so namenjeni izvrševanju tega smotra. In to bo za nas vse pogin. Rešitev je mogoča v enotnem odporu celotnega slovenskega delovnega ljudstva proti temu sistematičnemu uničevanju. Mi se moramo na vseh poljih osamosvojiti! Ta osamosvojitve pa je mogoča le tedaj, če so naši stiki z Belgradom čim najrahlejši. Najsi se že imevajo avtonomija ali federacija — osamosvojitve mora priti! To je za vse slovensko delovno ljudstvo življenjskega pomena!

Mir se maže.

Lloyd George je sklenil postaviti na dnevni red genovske konference tri jako kočljiva vprašanja: vilnsko, vzhodnogališko in vprašanje zaščite madjarskih narodnih manjšin v Čehoslovakiji, Rumuniji in Jugoslaviji. Kakor poroča »Jutro«, je mala antanta proti temu energično protestirala, ker spadajo ta vprašanja v kompetenco zveze narodov, oziroma vrhovnega sveta zaveznikov, ne pa genovske konference. Ni dvoma, da se bo tudi Francija na to stališče postavila.

V resnici je prizadetim državam na tem, da se ta vprašanja sploh ne rešijo. V stvarnem oziru je namreč vseeno, ali pridejo ta vprašanja pred zvezo narodov ali pred vrhovni svet zaveznikov ali pred genovsko konferenco. Pravzaprav ne vseeno, ampak veliko primernejše, ker so ta vprašanja svetovnega interesa. Prvi dve insti-

tuciji sta izrečno instituciji takozvanih držav-zmagovalk, kjer odločajo čisto drugi interesi nego pravičnost. Sploh se stanje v Evropi ne bo izboljšalo, dokler se verzajska pogodba ne podvrže reviziji od strani vseh držav in narodov sveta v duhu resnične miroljubnosti in pravičnosti. Tako pa bodo te rane ostale še nadalje odprte in končno ne bodo privedle do sporazumne revizije pariškega miru, ampak do nove svetovne vojne.

Od pravilne rešitve vilnskega vprašanja je odvisno dobro razmerje Poljske do njenih sosedov na vzhodu in končno do Rusije. Dokler o usodi Vilne ne odloči odkriti sporazum med Poljsko in Litvo, bo Rusija ta spor vedno lahko izrabljala v škodo od vseh strani ogrožene poljske republike.

Še važnejše je vzhodnogališko vprašanje. To je vprašanje celokupnega štiridesetmilijonskega ukrajinskega naroda. Tu so prizadeta tako Poljska kakor Rumunija in v manjši meri tudi Čehoslovakija. Rusija igra pri tem čisto naravnega protektorja Ukrajincev, ki bodo iskali zaslombe pri njej, ako zapadne velesile ne mislijo vzhodne Galicije prepustiti tistim, katerim pripada po svoji narodni sestavi, ali vsaj odločiti se za svobodni plebiscit. Tako pa se zbira eksplozivni material za prihodnji

svetovni konflikt na vzhodu in čim dalj se bo kopičil, tem hušje se bo ob svojem času razletel.

Vprašanje madjarskih narodnih manjšin je brez dvoma manj nujno, je pa v zvezi z manjšinskim vprašanjem v Evropi sploh. So narodi, ki potrebujejo še bolj varstva nego madjarski: slovenski na Koroskem, slovenski in hrvaški v Italiji, imamo nemške, ukrajinske, bolgarske, albanske narodne manjšine v najrazličnejših državah itd. S tem je v zvezi vprašanje federacije različnih narodov v eni državi, oziroma različnih držav na enem gospodarsko med seboj zvezanem ozemlju. Vse to so vprašanja, ki spadajo pred svetovni forum, ne pa pred forum par velesil, katere diktirajo po svoji mli volji.

Dan na dan se jasneje vidi, da mir na nacionalistični in kapitalistični podlagi nima dolgega obstanka. Naj ga njegovi iniciatorji še tako trdovratno branijo, on se bo podrli. Kajti če se države nočejo ozirati na zakone pravičnosti, obstaja višja pravica, ki se uveljavlja z vso strahoto in brez usmiljenja. Danes tebi, jutri meni. Od leta 1914 dalje božji mlini meljejo hitro, jako hitro. Ena tvorba se podira za drugo in državniki, ki se nočejo dati voditi od čuta človečanske solidarnosti, kličejo na sebe in svoj narod maščevanje.

Genovska konferenca se bori za obstoj.

RUSIJA SE NE UDA.

Genova, 12. maja. Povodom izročitve ruskega odgovora je imel Rakovskij obširen govor, v katerem je naglašal: V Genovi se je izvršil poizkus, da bi Rusija zavrgla svoja načela, posebno pa, da bi odstopila od zakona nacionalizacije. Toda Rusija je ta poizkus odbila. Njeni spravljeni predlogi niso bili sprejeti. Sovjetska Rusija se zato ne smatra več vezano na svoje obljube. Kakor pa vstraja na svojem protikapitalističnem stališču, vendar ni nečloveška in hoče varovati koristi malih rentnikov in malih zemljiških posestnikov. Konferenca je postavila Rusijo pred izbiro: da ali ne. Toda Rusija ni premagana država, s katero bi se moglo tako govoriti.

PO RUSKEM ODGOVORU.

Genova, 12. maja. Barthou je prejel iz Pariza navodilo, naj se posvetovanj z Rusi ne vdeležuje več, pač pa naj še nadalje ostane v Genovi, da sodeluje na ostalih posvetovanjih.

Pariz, 12. maja. Parlamentarni krogi in listi označujejo ruski odgovor kot nesprejemljiv. Po splošnem mnenju naj se francoska delegacija sploh ne spušča več v nobena ruska pogajanja.

Genova, 12. maja. Po dosedanjih glasovih, ki prihajajo iz konferenčnih krogov, se položaj vsled ruskega odgovora ni posebno poostiril. Na prekinenje pogajanj nihče ne misli. Francija se po vsej priliki

postavi na stališče, da se z Belgijo vred, ki istotako ni podpisala ruske spomenice, sploh ne bo vmešavala v razprave, tičočee se ruskega odgovora.

ITALIJA ZA SPORAZUM Z RUSIJO.

Genova, 12. maja. (Izv.) Danes popoldne je podal italijanski zunanji minister Schanzer izjavo o trenutnem položaju konference. Rekel je, da bi bilo po njegovem mnenju bolje, ako bi bili Rusi nadaljevali razprave na podlagi spomenice. Zavezniki hočejo za obnovo Evrope ustanoviti konzorcij, Rusi pa to odklanjajo in hočejo kredite od vlade do vlade. To je pa res težko mogoče, dokler se zaupanje v Rusijo ne upostavi. Kar tiče imovine inozemcev, je treba skušati najti formulo, da se odškodnina lastnikom in ruska zakonodaja o nacionalizaciji spravita v sklad. Italija je ponudila Rusiji 400 milijonov lir kredita. Predlog ruske delegacije o ustanovitvi strokovne komisije je treba še-le proučiti. Toda v svojem in v imenu De Facte izjavljam, da tega predloga ne moremo odkloniti, ne da bi ga proučili. Jako razveseljiva je opazka ruske delegacije, da hoče Rusija sodelovati pri konsolidaciji Evrope. To je odgovor tistim, ki že sedaj razglašajo neuspeh konference. Zagotoviti se mora mir v Evropi. Italijanska vlada je pripravljena pri tem sodelovati in upa, da bo jamstvena mirova pogodba dejansko zaključena pred koncem konference.

Prepir radi zunanjega posojila.

Belgrad, 13. maja. (Izv.) Včeraj so pripeli v Belgrad zastopniki sindikata bank, ki so stavili ponudbe za posojilo, da dokončajo pogajanja in podpišejo pogodbo. Takoj po prihodu so obiskali dr. Kumanudija in ostali pri njem dalj časa. Danes se bodo pogajanja nadaljevala in se bo videlo, če bodo bankirji sprejeli vladne protipredloge. V parlamentarnih krogih se veliko razpravlja o posojilu; pravi boj pa bo nastal, ko se bodo zvedeli vsi pogoji, pod katerimi vlada sklepa posojilo.

Belgrad, 13. maja. (Izv.) Sinoči se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je najprej razpravljalo o zunanjem posojilu. Finančni minister dr. Kumanudi je poročal o svojih pogajanjih z Bistrom Shel-

dobom, zastopnikom bankirjev, katerih ponudbo s 100 milijonov dolarjev posojila je ministrski svet v načelu sprejel. O posojilu se izve le malo, kajti ministri, ki so posvečeni v zadevo, se drže zelo rezervirano. Posredniki pa iz lastnih interesov tudi molče. Vlada je pod pritiskom razpoloženja v parlamentarnih krogih obvestila zastopnike tujih bank, da zahteva gotove koncesije. Zastopniki teh pogojev niso mogli sprejeti in so se takoj brzojavno obrnili za nadaljne informacije. Na današnji seji so nekateri ministri zahtevali, da se dosedanje posojilo ne sprejme. Vsled tega je nastal velik krik in prepir in je morala biti ministrska seja predčasno zaključena, ne da bi obravnavala ves dnevni red.

Strah pred volitvami.

Belgrad, 13. maja. (Izv.) Glede volivnega zakona se vrši v demokratskem in radikalnem klubu borba. Večina demokratskega kluba je proti predlogu dr. Marinkovića. Na včerajšnji seji je minister Marinković poročal o volivnem zakonu, pa se je dvignil proti njemu tak protest, da je moral s seje pobegniti. V radikalnem

klubu vlada nasprotno veliko nezadovoljstvo proti demokratom in jih obtožujejo neobjektivnega postopanja. Radikali so mnenja, da demokrati namenoma zadržujejo glasovanje o vplivnem zakonu, samo da to vprašanje zavlačujejo v neskončnost in pridobe časa, ker se boje volitev.

KAZNOVANA BANKA.

Belgrad, 13. maja. (Izv.) Finančno ministrstvo je kaznovalo francosko-srbsko

banko v Skoplju z globo 100.000 dinarjev, ker je kljub prepovedi izvrševala arbitražo in prodajala dinarje v tuje države.

Dr. Basaj:

Zadružništvo in naš čas.

Na glavni skupščini Zadružne zveze v Ljubljani je dr. Basaj imel referat o nalogah zadružništva v našem času. Za danes priobčujemo del tega referata zadružarjem in socialnim delavcem v premišljevanje.

Današnje razmere so boj med kapitalom in zadružništvom poostriale. Mamoni zem se je dvignil kakor še nikoli. Kakor Moloh, ki so mu polagali pogani otroke v razbeljeno naročje, strmi srepo in zahteva žrtve. Pomanjkanje denarja, ki je samo posledica stalno padajoče valute, je spravilo v težek položaj tudi kapitalizem in zato poskuša na vse načine, da izpodrine zadružništvo iz pozicij, ki jih je že zavzelo, zlasti pa, da mu izvije iz rok glavno orožje, kapital.

Gonja bank za zadružnim kapitalom, za vlogami hranilnic in posojilnic je najbolj značilna za ta boj. Kaj vse obljublja banka, koliko si prizadeva za razbiti enotno fronto zadružništva in ubiti disciplinoložje, ki imajo opraviti s kreditnimi zadružniki, to dobro vedo.

In kako skuša trgovina uničiti naše konsumarstvo, naše kmetijske zadruge! Na vsakem trg. shodu protesti proti zadrugam, zahteve na vlado in poslance, da vzamejo zadrugam še ono mrvico ugodnosti in olajšav, ki jih imajo.

In reči moramo, da jih upravne in davčne oblasti več kot krepko podpirajo! Dobro vemo, koliko šikanirajo naše zadruge z obrtnim redom, kako jim prepisujejo davke proti zakonu in predpisom, kako jim zaračunavajo takse, pristojbine in kazni danes, ko morajo priznavati, da se niti sami več ne spoznajo v mešanici naredb in predpisov. To je madež na naši upravi, to je nedemokratsko in nesocialno postopanje! To je, tega se zadruge zelo dobro zavedajo, goli, pristranski fiskalizem in upravno šikaniranje, madež tem večji, ker se preveč jasno vidi, da je to upravna pristranost. In upravna sodišča ni!

Bati se je bilo in ta bojazen še obstoja, da bodo številne zadruge vsled takega postopanja, vsled neznesnega davčnega bremena morale likvidirati!

Tu moram ugotoviti, da se je zadružništvo proti temu naporu bank, trgovcev in njihovih slug dobro držalo, da ni šlo na lim obljubam bank, da se ni ustrašilo groženj in kazni upravnih oblasti. Pri taki zavesti in pri taki disciplini se nam ni bati za zadružništvo in če bo ta zadružna zavednost in disciplina ostala, potem lahko mirno gledamo v bodočnost.

Bodočnost naša pa je pozadružne gospodarstva. Ne le trgovsko posredništvo za prodajo življenjskih in kmetijskih potrebščin ima biti v rokah zadružništva in sicer prodaja na drobno in debelo in nakup naravnost od proizvediteljev, iti moramo dalje in organizirati zadružno proizvodstvo. Ako bo razdeljevanje blaga in proizvodstvo blaga pozadruženo, potem odpade vzrok, ki danes tvorijo jedro socialnega boja, potem odpade nasprotstvo med konsumentom in producentom, ker bo oboje v eni isti zadruzi, potem odpade nasprotstvo med delom in kapitalom, ker bo delavec kot član zadruge obenem tudi podjetnik. Zadružništvo, osnovano na socialni pravičnosti in vzajemnosti, bo prineslo to, česar danes najbolj pogrešamo: socialni mir.

Seveda zahteva zadružna organizacija za razdeljevanje in proizvodstvo blaga velikega kapitala, ta kapital mora zopet biti zadružni, ker sicer so zadružna podjetja, odvisna od privatnega kapitala, v nevarnosti, da vsled odvisnosti od privatnega kapitala postopajo nezadružno in polagoma izgubljajo zadružni značaj. Zato je kot temelj zadružništva kreditno zadružništvo, na katero se more nasloniti neodvisno kmetijsko, konsumno in produktivno zadružništvo.

Ravno Slovenci smo bili tako srečni, da se je pri nas organiziralo spočetka takoj kreditno zadružništvo in zato ravno v Sloveniji stoji danes zadružništvo napram privatnemu kapitalu popolnoma svobodno, dočim imamo v drugih pokrajinah države, zlasti tudi na Hrvaškem žalostno sliko odvisnosti, nesamostojnosti blagovnega zadružništva, dočim se s kmečkim denarjem okoriščajo banke.

Potom združništva se pri nas v precejšnji meri izvršuje geslo: »Kmečki in delavski denar naj služi koristim kmeta in delavca!«

Združni gospodarski red, ki uveljavlja soc. pravičnost, odstranja nasprotstva med delom in kapitalom, med producentom in konsumentom in tako vodi k socialnemu miru, ni več fraza, ampak cilj, za katerim gre mogočno združno gibanje zlasti po vojni. V sled vojne in vsled obstoječe svetovne gospodarske krize diskreditirani kapitalizem ni več tista napremagljiva trdnjava, ob katere zidovih bi se razbil vsak napad.

Srednja in Južna Amerika za razorožitve.

New York, 12. maja. Republika Chile je poslala vsem državam srednje in južne Amerike predlog, da se skliče skupna konferenca, na kateri bi razpravljali o popolni razorožitvi.

Akademski mladina slovenski javnosti.

Še vedno umirajo milijoni naših bratov Rusov najstrašnejše smrti — lakote.

Svetovna vojna je naučila tudi nas, kaj se pravi stradati in trpeti, kaj se pravi poslušati jok in prošnje dece, ki izteza zaman svoje ročice za skorjo kruha. Toda tam ne stradajo samo tako, kakor smo stradali mi — tam ob Volgi umirajo stotisoči gladi, tam uživajo kruh iz gnile slane, skorje in prsti, tam uživajo celo meso mrličev, samo da utešijo strašni glad. Sprito tako grozne bede ne sme ostati niti eno srce trdo in neumljeno, posebno še, ker vme za vse obupne prošnje umirajočih in ker bi vsaj po svojih močeh lahko pomagali. Nihče ne sme ostati gluha za vse grozne vesti onega naroda, h kateremu smo vsi Slovani dvigali vedno z zaupanjem in s ponosom očili Ali naj ga sedaj v nesreči zavustimo in izdamo?

Zato apelira celokupna akademska mladina na vse one, ki se zavedajo svoje človeške in slovanske dolžnosti napram hrpečemu ruskemu narodu, da pomagajo in podprejo z izdatnimi prispevki akcijo za pomoč gladujočim v Rusiji.

V nedeljo, 14. maja 1922, se priredi »Ruski dan« in akademiki bodo pobirali prostovoljne prispevke po ulicah in eventualno tudi po hišah v Ljubljani. Toda vsakdo naj se zaveda, da akademiki ne bodo beračili miloščine, temveč da vrše le svojo sveto dolžnost, ki jo imamo vsi napram ruskemu narodu, da prosijo v imenu 37 milijonov gladujočih pomoči. Kdor le more, naj daruje večje vsote, kajti ta pomoč se nam lahko še kdaj bogato obrestuje in ruski narod ne bo pozabil, če mu pomagamo v nesreči.

Celokupna akademska mladina.

Katoliški shod

za leskovsko dekanijo in sosednje kraje bo šesto povelikonožno nedeljo 28. maja 1922 pri M. B. Dobrega sveta v Kostanjevici.

Finančni minister in Industriji.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudi je danes sprejel deputacijo industrijskih zvez iz Ljubljane, Zagreba in Belgrada. Industriji se ministru razložili težkoče svojih podjetij zaradi prepovedi uvoza raznih predmetov. Dr. Kumanudi je dalj časa konferiral z deputacijo in je obljubil, da se bo zavzel za njihove težnje. Obenem jim je sporočil, da bo znižal izvozno carino na meso in zvišal ono za živo živino. Zastopnik zveze mlinarjev dr. Vošnjak je obrazložil ministru položaj, v katerem se nahajajo mlini in je poudaril škodo, ki utegne nastati, ako se vnamejo mekinje v prenapolnjenih zalogah.

Dragoceno priznanje.

Parlamentarna komisija, ki je bila izvoljena, da preišče proslulo afero bivšega vojnega ministra generala Zečevića, ki je zakrivil, da je 300 rekrutov umrlo, 7000 pa težko obolelo, se je včeraj sestala k prvi seji, kateri so prisostvovali zastopniki vseh oddelkov najvišje vojne uprave. Iz poteka sej izvemo sledeče zanimivosti: 1. Načelnik sanitetnega oddelka je ugotovil, da bi moralo biti v vojski najmanj 430 zdravnikov, a jih je le 120. — Zato torej, ker se »belo« in »črno-rokci« tepo med seboj za korita in za politično nadmoč, mesto, da bi organizirali v armadi sanitetno službo, zato naj dajejo sinovi delovnega ljudstva svoje življenje? — 2. Isti gospod je tudi ugotovil, da novačenja niso izvršili zdravniški strokovnjaki, vsled česar so bili rekruti tudi bolni fantje! — Tako Mrličje potrjujejo v Jugoslaviji! — 3. Vojaški strokovnjaki so priznali, da je z vojaškega stališča najbolje, da služijo vojaki v svojih pokrajinah, vendar pa je vlada odločila, da morajo biti vojaki posameznih polkov radi političnih razlogov med seboj pomešani. — To je predragoceno priznanje. Naša armada tone torej v politični kaluži! Gospodje, ki prepovedujejo v armadi čitanje »Domoljuba«, češ, da zanaša politiko v armado, ti gospodje so v organizaciji armade zavrgli vojaške ozire in jih podredili političnim razlogom! Naši fantje morajo v armado, da ščitijo kapitalistično kliko, da polnijo žepo belgrajski porodici in da podaljšujejo življenje velesrbski hegemoniji, ki hoče izpiti hrvatskemu in slovenskemu ljudstvu mozeg in kri.

Sedaj vemo, da se ne bo Zečeviću in sokrivcem skrivil niti las, ampak cel svet bo spoznal, da je te afere in vse nesreče v naši državi kriv policijsko-centralistični velesrbski centralizem!

Današnja predborza.

Zürich, 13. maja. (Izvirno.) Na današnji predborzi notirajo Berlin 182, Holandsko 215-50, New York 519, London 23-06, Pariz 47-25, Italija 27-45, Praga 10, Pešta 0-67, Zagreb 1-90, Varšava 0-13, Dunaj 0-0675, n. a. k. 0-0625.

Zagreb, 13. maja. (Izv.) Predborza: Dunaj 306, Italija 14-40, Praga 526, dolarji 664, Pariz 24-70, Pešta 0-35, Berlin 104, Zürich 50.

Agitirajte za »Novi čas«

USPEHI POSTNE KONFERENCE.

Belgrad, 13. maja. (Izv.) Naš zastopnik na poštne konferenci nasledstvenih držav v Rimu dr. Palić se je vrnil. Konferenca je razpravljala predvsem o likvidaciji poštne hranilnice in je bil dosežen sporazum. Naši državljani bodo dobili vse vloge v valutnem razmerju, ki se bo še določilo. Bile so sklenjene posebne pogodbe, ki jih morajo posamezne vlade še potrditi.

Politični dogodki.

Boj med socialisti in komunisti v Julijski Benečiji. Ze več tednov vihra hud boj med komunisti in socialisti povodom volitev delegatov za kongres zadrug Julijske Krajine. Voliti je 130—140 delegatov. Volitve se vršijo po okrožjih zadrug. Na vsakih 250 članov prihaja po en delegat. Dosedanje volitve so se izvršile odločno na korist socialistov. Po četrtkovih volitvah v starem tržaškem mestu in v šentvidskem okraju v Trstu imajo socialisti 69, komunisti le 10 odposlancev. Ker pa je baje socialistom zagotovljena zmaga tudi v Puli, Gorici, Bujah in Novemgradu, utegnejo ospeti do števila okrog sto. Imeli bodo torej nad dvetretjinsko večino. Volitve se vršijo skoro povsod ob viharnih prizorih. Na nekaterih sestankih se volitve niso mogle vršiti.

Človek človeku — volk. Svoje dni je priobčila belgrajska »Politika« članek, v katerem je obdolžila makedonske katoličane, predvsem duhovščino in episkopat veleizdajstva. Poslanec dr. Janko Šimrak je na neupravičen napad reagiral in izrazil sumnjo, da je bil članek »Politike« inspiriran od vlade same. Državno pravdnštvo je vsled tega naperilo zoper dr. Šimraka tožbo, — imunitetni odbor pa ga je na včerajšnji seji izročil sodišču. V vseh kulturnih državah je navada, da se poslanci radi malenkostnih političnih aferic ne izročajo sodišču, pri nas pa je dnevno politikašstvo zašlo prav med vladne kroge.

Poglavje o poročnih darilih. Gosp. nam. Hribar nam piše z ozirom na naš včerajšnji članec: »da so vsi podatki in trditve v tem članku brez vsake podlage in da zlasti nisem nameraval zahtevati od uradništva kakega prispevka k poročnim darilom Nj. Vel. kralja.« To pojasnilo jemljemo na znanje, kakor želi gospod namestnik. Povemo le, da je članec izšel iz vrst državnih nameščencev samih, ki so gotovo že čutili kak tozadevni migljaj od višje strani. Saj pri državnem uradniku je stvar taka, da od njega ni treba nič zahtevati, on parira na »migljaje«. Saj včasih je bilo tako. Če je birokratizem danes tudi med uradništvom diskreditiran, je to le v korist uradništvu in ljudstvu. In če so »poročna darila« k temu kaj pripomogla — tudi prav.

Korak naprej. Na včerajšnji seji finančnega odbora je bil sprejet predlog Jugoslovanskega kluba, da se zadrug oproščajo plačevanja taks in poštinih pristojbin. To je bilo v veljavi do sedaj v Srbiji, a se pri nas ni prakticalo.

Radi volitev in volivnega zakona so si radikali in demokrate vedno v lasih. Radikali hočejo zadržati demokrate in vladati sami, demokrate hočejo pojesti radikale in komandirati celo državo. Ker pa so si enako močni, bodo morali poiskati pot

kompromisa, in tako bo volivni zakon pravcato skrupulac, kakor je skrupulac vse delo ali nedelo sedanje vlade, ki se samo s seboj neprestano prepira.

Dnevni dogodki.

Udeležencem zborovanja moških Marijinih družb, ki bo binkoštni ponedeljek v Ljubljani, je obratno ravnateljstvo južne železnice že dovolilo polovično vožnjo z vseh postaj južne železnice v Jugoslaviji. Z izkaznicami, ki jih prejmo iz Ljubljane vsi prijavljeni in se morajo glasiliti na ime, si bodo udeleženci na domači postaji kupili c e l e vozne listke d o L j u b l j a n e, ki pa bodo veljali tudi z a n a z a j. V ta namen bo na prvi postaji dobil voznik listek postajni pečat, enako tudi izkaznica. Pri dohodu v Ljubljano bo udeležene oboje pokazal kontrolnim železniškim organom, potem pa shranil za vožnjo proti domu.

Hudobno poročanje. Pretekli teden je v noči od srede na četrtek vdova, mati treh otrok Marija Bobnar v D. M. v Polju skočila v vodo in utonila. Ker se je isti čas vršil v D. M. v Polju sv. misijon, je dogodek izrabilo svobodomiselnost časopisje na čelu mu hiperframazonski »Naprejek«, pišoč, da so nesrečno spravili ob um in razsodnost misijonarji v spovednici. Seveda so padale na kler in klerikalizem in cerkev in njene obrede take opombe, ki so jih zmogli le ljudje, ki nosijo samo srd in sovraštvo v svojih sreih. Resnično pa se je zgodila nesreča takole: Pokojna Marija Bobnar se je oglasila v terek, dne 2. t. m. pri Ani Simončičevi, predsednici društva tobačnih upokojencev v Ljubljani, Hrenova ulica št. 6. Bila je vsa iz sebe in vsa znešana. Tarnala je, da ne more prezivljati sebe in svojih nedoraslih otrok, sedaj bo pa vlada maksimirala še družinske doklade za vpokojence. Ona ne more gledati bede svojih otrok, ki ji že itak polagoma umirajo. Ga. Simončičeva je popolnoma obupano tovarišico tolažila na vse mogoče načine, ali Bobnarjeva ni bila mnogo dostopna za razumne besede. V sredo ponoči pa se je zgodila nesreča. — Tako. Črna beda in obup je pripravila nesrečno upokojenko ob razsodnost, sedaj pa so misijon, cerkev in križi krivi! Svobodomiselnost je istinno najvišja potenca grdobij!

Eksplozija na ulici v Belgradu. — Belgrad, 12. maja. (Izvirno.) Ko se je pomikal sprevod v ljubljansko Glasbeno Matice po ulicah in jo je zbrana množica navdušeno pozdravljala, se je mimo povorko peljal avtomobil za škropljenje ulic. Naenkrat pa je eksplodiral bencin v avtomobilu, kar je povzročilo zmedo v spremstvu. Nesreče ni bilo.

Za poveljnika 48. pešpolka v Plevlju je imenovan slovenskim fantom predobro znani polkovnik Milan Plesničar, dosedanji komandant proslulega 13. polka v Splitu.

Umrla je v Zagorju ob Savi dne 10. t. m. ga. Franciška Rancinger, vzor krščanske žene, stara 66 let. Pokojnici večni mir in pokoj!

Dva utopljenca najdena. Dne 9. t. m. so našli v Savi v Pogoniku pri Litiji neznanega moškega utopljenca, starega okoli 50 let, 170 visokega, oblečenega v vojaško zeleno letno bluzo, enake hlače, belo srajco, sive spodnje hlače, brez čevljev. —

Tunel.

47

Roman, Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

»Ruda?« mu je odrobental Allan na isti način. Bila je rjavkasta, brezoblična ruda, ki se je rada krhala. Geološko prvo odkritje med vrhanjem. Nepoznana ruda, ki so jo krsili za submarinij, je vsebovala silno radija, in Smelling and Refining Co. je vsak dan pričakovala, da zadenejo na velike skladi. Harriman je to zahteval Allanu na uho. Allan se je zasmejal: »To bi jim dišalo!«

Iz vrtnega stroja se je izkobacal rdečelas človek z neznanosko vzraslimi kostmi in dolgimi rokami kakor gorila. Steber blata in olja s sivopeščeno kašo na obrvih. Zdel se je kakor nosač, a je bil eden prvih Allanovih inženirjev, Irec, po imenu O' Niel. Njegova desna roka je krvavela in kri se je mešala z blatom v črno lepilo kakor kolomaz. Neprestano je pljuval prah in kihal. Delavec ga je obrizgal z vodo, kakor bi pral slona. O' Niel se je popolnoma nag vrtil, priklanjal v vodnem curku ter prišel k Allanu, ko je še vse teklo od njega.

Allan mu je prožil roko in pokazal na njegovo. Irec je otrsel z glavo ter slisnil z veliko roko vodo iz las.

»Gnajs postaja vedno bolj in bolj siv!« je irobental Allanu na uho. »Bolj siv in trši. Rdeči gnajs je bila igrača. Vsako uro moramo izmenjati svodrom konice. In vročina, vrag jo vzemi!«

»Bomo šli kmalu kvišku!«

O' Niel se je zarežal. »V treh letih!« je tulil.

»Ali ni vode pred vami?«

»Ne.«

Nenadoma so postali vsi zeleni in pošastno blede: Japonec je bil nanje obrnil svoj svetlobni stožec.

O' Niel je brezobzirno potisnil Allana v stran, vrtilni stroj se je umikal.

Allan je počakal tri izmenjave, nato splezal na vlak kamenja ter se vrnil s Harrimanom in Hobbyjem.

V hipu so izmučeni zaspali, toda dasi je Allan spal, je čutil še dolgo vsako motenje, ki je zadelo vlak na štrikostilometrski poti na svetlo. Zavore so šklepnile, vagoni trčili, da se je kamenje zavalilo na lir. Sence so splezale na vozove, kljci, rdeča luč je zažarela. Vlak se je zavlekel na izogibalščice ter dolgo čakal. Allan se je napol prebudil ter zrl temne sence, ki so se spolkale čezenj.

»Mac je, ne stopaj nanj!«

Vlak se je ustavil na postaji in Mac City si je odzadel divjati in Allanu se je zdelo, da lete; objel ga je globok spanec.

Zbudil se je, ko mu je planila v oči ščemeča, okružna dnevna svetloba kakor razbeljeno bješčeč nož.

Vlak se je vstavlil napostaji in Mac City si je odahnila: »Sodnji dan« je minil in potekel zadovoljivo. Inženirji so šli v kopališče. Hobby je ležal, kakor bi spal, v svojem koritu ter kadil cigareto. Harriman pa je psal in brizgal kakor povodnji konj.

»Ali greš z menoj k zajtrku, Hobby?« je vprašal Allan. »Maud bo že zbujena. Sedem je.«

»Jaz moram spati!« je odvrnil Hobby s cigareto v ustih. »Nocoj moram spati nazaj. Toda zanesljivo pridem k večerji.«

»Škoda, potem pa mene ne bo več.«

»New York?«

»Ne, Buffalo. Poizkusiti bomo nov sveder, ki ga je iznašel debeli Müller.«

Hobby se ni posebno zanimal za svedre ter preskočil na debelega Müllerja. Zasmejal se je polihem. »Pendleton mi je pisal včeraj iz Azore, Mac,« je dejal zaspano, »debeli Müller baje strašno pije.«

»Ti Nemci sploh vsi pijo kakor biki,« je odvrnil Allan ter s kričajo drgnil svoje noge.

»Pendleton piše, da prireja vrtno veselico in opija vse, da padajo pod mizo.«

V tem hipu je šel zlikan in zglojen mimo mali Japonec; imel je že drugi ših za seboj. Pozdravil je vliudno.

Hobby je odprl oko. »Good morning, Yap!« je vpil. »To je izboren dečko!« je dejal Allan, ko je Japonec zaprl vrata za seboj.

Čez štirindvajset ur je bil izborni dečko že davno mrtev.

2.

Drugo jutro, nekaj minut pred širimimi, se je zgodila katastrofa.

Kraj, kjer je vrtni stroj naprej potisnjenega južnega rova na dan nesrečnega 10. oktobra miel v goro, je bil baš štristodvajset kilometrov oddaljen od tunnelskega uslja. Trideset kilometrov zadaj je vrtil stroj vzporednega rova.

Pravkar so razstrelili. Zaromeč, s katerim je po veljeval mali Japonec od včeraj, je kot kreda belo slepil v valeče se kamenje in v gručo napolnjenih ljudi, ki so planili v dim po grušču in sipini. V tem hipu je nekdo dvignil roke, drugi udaril z glavo nazaj, tretji se pogreznil, kakor bi trenil. Kadeči se nasip se je valil z blazno brzino dalje ter požiral telesa, glave, roke in noge kakor plazovni vrtnici. Besneči trušči dela je požrla volto, tako neznanosko mrmanje, da ga je človeško uho še jedva ujelo. Prilisk je objel glavo, da so popokali ušesni bobenčki. Mali Japonec se je namah pogreznil. Postala je črna noč. Nihče od »tunejcev« ni videl več nego enega opotekajočega se človeka, enih spačenih usi, enega pogrezajočega se podboja. Nihče ni slišal glasu. Vrtni stroj, ta jeklena oklopnica, ki jo je premikala moč dveh brzovoznih lokomotiv, je dvignilo s tira kakor barako iz pločevine, vrglo in zmečkalo ob sleno. Človeška telesa so letela med kamenito ločo kakor projektili skozi zrak, železne cize je pomelo, razcefralo, zblilo v kepe; gozd podbojev se je razkrehnil ter pokopal s sesipajočim se kamenjem vse pod seboj, kar je bilo živega.

To se je zgodilo v eni sami sekundi. Trenutek nato je bilo vse mrlvaško tiho in bobnenje eksplozije je grmel v daljavi.

Anton Zupančič in Fr. Juvan sta v Zavoglu potegnili iz Ljubljane neznano žensko, katera je že čez mesec dni ležala v Ljubljani. Utopljenka je približno 30 do 35 let stara, 160 cm visoka, močna, črnih, velikih las, okroglega črnkastega obraza. Prstanov in uhanov ni nosila. Znakov kake poškodbe ni bilo na truplu. Neznano utopljeno so pokopali na pokopališču pri Sv. Lenartu.

— Križe pri Trzicu. Udeležba naše občine na shodu SKS v Radovljici, kamor je bobnal g. Azman kmete s cele Gorenjske, je bila naravnost ogromna: en mesar, en mlinar, en trgovec s čevlji, en kmet, par kmetijskih sinov. In to v kljub silni skrivni agitaciji! Naš mesar pa je g. ministru Puelja celo povabil v Križe. Seveda, mesar!... Le naj pride g. Pucelj, smo ga veselili, — pa brez bajonetov in skrivnih policajev! Zakaj bi se skrival za bajonete? Korajža velja!

— Novice iz Trzica. Umril je član društva sv. Jožefa strojar Miha Ovsenek. Po stopnjačih gredeč je padel tako nesrečno na glavo, da je začel bolehati in med tem umrl. Bil je večletni zastavonoša pri društvu in član strokovne organizacije. Na Domu je vihrala črna zastava, pogreba se je udeležilo društvo sv. Jožefa z zastavo in vencem, društveniki so mu zapeli v slovo tri žalostinke. Velika množica pogrebcev je pričala, kako spoštovan je bil pokojni Ovsenek, ki naj počiva v miru! — Poročena sta bila Franc Rožman in Amalija Kajbič. Ženin se je po šestih letih vrnil iz ruskega ujetništva, nevesta je članica dekliske M. družbe in naše strokovne organizacije. Mlademu paru obilo sreče! — Tatovi so hoteli vlomiti v gostilno Koširjevo pri kolodvoru. Ropot je zbudil gospodarja, ki je prepodil roparje.

— Belgrajski trgovec z dekleti v Pragi aretiran. Dosti denarja, lepe obleke in življenje kakor olimpskih boginj. V minulih dneh — piše praška »Tribuna« — so bili objavljeni inserati, da se sprejemajo mlada dekleta in gospodične kakor artistke in da jim ni treba nič znati. Zato se je poizvedovalo, odkod omenjeni inserat izvira. In glej, gospoda, ki je sestavil tako zapeljiv inserat, je prijel detektiv v družbi štirih deklet v kavarni. Mlad gospod je dejal, da je policijski komisar iz Belgrada, po imenu Vladimir Kosulakov, doma iz Petrograda. Ko so dekleta zaslišali, se je dogladalo, da je V. Komlakov dekletom lagal, da jih bo v treh dneh izvežbal v grško-rimskih borbah, da bodo imele dosti denarja, lepe obleke in da bodo živele kakor boginje. Na te »limance« je bil Kosulakov nalovil — že precej brhkkih deklet in zalih gospodičen. Ker je imel Kosulakov jako sumljive in nepošteno namene, je bil od dan deželnemu kazenskemu sodišču.

— Vlom v Škofljiči. V noči od 8. na 9. t. m. so neznan storilci vlomili v trgovino Martina Gostiša in odnesli raznih predmetov v vrednosti 886 Din.

— Trgovina z mrličji. V Budimpešti so zasačili sluge anatomskega zavoda na tem, da so trgovali z mrličji in okostnjaki. To »blago« so prodajali trgovcu z učili Reichhartu po 1800 do 3600 K komad; leta je pa mrličje prodajal dalje na Dunaj, v Jenó, Kodaň in Stockholm po 50.000 do 60.000 K enega. Oblast je zaplenila šest zabojev z mrličji, ki so bili pripravljani za izvoz.

— Velika tihotapska afera v Osejku. V Osejek je t. dni prispel vagon blaga za trgovca Hahna. Carinski uradniki so blago takoj pregledali in izdali potrdilo, da je v vagonu samo navadno volneno blago. Šefu carinarne pa se je zdelo sumljivo, da so uradniki tako hitro blago ocarinili in si je ogledal blago. Pri pregledu je konstatiral, da je volneno blago prav malo, ostalo pa je bila svila in razni luksuzni predmeti, katerih uvoz je sploh prepovedan. Na podlagi ocarinjenja od strani uradnikov bi bila država oškodovana za približno dva milijona kron samo na carini. Carinarica je takoj prijavila sodišču trgovca in uradnike, ki so carinili in so bili najbrže podkupljeni.

— Išče se samski izvežban mizar za stavbena dela, ki bi se razumel tudi na stroje. Nastavi se kot predelavec. Plača ugodna. Stanovanje in hrana pri podjetniku. Informacije v pisarni Strok. zveze lesnega in stavb. delavstva, Stari trg 2/I.

— Padanje tobačnega konzuma v Avstriji. Na deželnem zborovanju trafikantov na Dunaju so govorniki naglašali, da je konzum tobačnih izdelkov vsled zvišanih cen skoraj za polovico padel. Trafikanti zahtevajo zvišanje provizije.

— Povođenj v Zilski dolini. S Koroskega poročajo, da je Zila vsled trajnega dežja in tajanja snega na gorah tako na-

rasla, da je podrla jezove in mnogo žag. V spodnji dolini je voda preplavila travnike.

— Češkoslovaška letalna delniška družba se je ustanovila s kapitalom 6 mil. č. K. Pri tem modernem podjetju imajo svoj delež največje češkoslovaške banke in pa denarni zavodi, in sicer: Legio-banka 2.800.000 č. K, Mor. agrarna banka 1.000.000 č. K, Češka agrarna banka 1.500.000 č. K, družba »Faleo« pol milijona.

— Alkoholna prepoved za mladino v Avstriji se je uzakonila in stopi v veljavo dne 1. julija t. l.

— Nedeljski počitek v trgovinah v letnih mesecih v Pragi. Praški trgovski gremij poroča: Po sedaj veljavni odredbi deželne politične uprave je dovoljeno v okolišju velike Prage prodajati živila ob nedeljah po prodajalnicah od 1. maja pa do 1. septembra od 6 zjutraj pa do 9 dopoldne. Za vse druge trgovine velja celodnevni nedeljski počitek. Prodaja slašice, južnega sadja, čokolade, peciva, mesnih izdelkov (hrenovke itd.) pred prodajalnicami na hodniku pri zaprti trgovini je ostro prepovedano, ker se s tem moti nedeljski počitek.

— Odkritje novih zgodovinskih izkopnin. Splitški »Jadrani« poročajo, da so v poslednjih dneh odkrili na solinskih razvalinah nove zelo stare bazilike in druge važne zgodovinske izkopnine.

— Napaden je bil na državni cesti v Lukovici Mihael Gregorin iz Lukovice. Napadalec ga je dvakrat udaril s kolom po glavi in hrbtu.

Opozarjamo na današnji subskripcijski poziv novih delnic Slov. trgovske delniške družbe v Ljubljani, Resljeva cesta št. 22. Več v inseratu!

Ljubljanski dogodki.

Ij Blagoslovitev prapora Šentpeterskega Orla v Ljubljani se vrši jutri dopoldne v cerkvi sv. Petra. Zvečer ob 8. uri je v Ljudskem domu telovadni večer. Vabimo vse prijatelje orlovske organizacije, da se prireditve v obilnem številu udeležijo!

Ij O priliki »Ruskega dne« predava v nedeljo dne 14. t. m. lektor tukašnjega vseučilišča Preobraženskij ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Mestnega doma o gladi v Rusiji. Vabimo občinstvo, da se naj v največjem številu udeležijo tega predavanja.

Ij Za gladujoče v Rusiji. V nedeljo 14. t. m. se bode zbiralo po ljubljanskih ulicah prispevke za gladujoče v Rusiji. Prosimo občinstvo, da daruje vsak po svojih zmogljivostih v ta namen. 100 Din zadostuje, da se reši eno človeško življenje. Kdor se ne čuti prisiljenega, da daruje že iz dolžnosti, naj nam jo narekuje ljubezen do bližnjega, naj pomisli, da so milijoni in milijoni očetov, sinov in bratov teh stradalajočih ruskih mučikov morali umreti na galiških planjavah, da so tako osvobodili nas iz avstrijskega suženjstva.

Ij Skrbimo za mestne uboge! Bada med ubožnimi sloji mesta Ljubljane je od dne do dne večja. Poleg pomanjkanja hrane, pomanjkanja primernih bivališč in obleke so razširjene med njimi razne bolezni, ki uničujejo njihovo delazmožnost. Uničujejo pa zlasti mladino, ki bi morala postati cvet našega naroda. V tej sili je pomoč nujna in dolžnost vseh imovitejših in interesiranih krogov je, da ublažijo to bedo ter pripomorejo poklicanim faktorjem do ugodne rešitve tega vprašanja. Vprašanje preskrbe naših ubožcev, zlasti pa preskrbe naše mladine, ne sme postati zoprno temeljevanje prebivalstvu našega mesta, temveč se mora smatrati kot eno najvažnejših zadev. Mestni magistrat se je na iniciativo župana že obrnil enkrat do vseh imovitejših krogov s prošnjo, da se zavežejo žrtvovati vsak mesec primerne vsote za mestne uboge. Temu pozivu se je odzvalo le majhno število pozvanj, tako da ti mesečni prispevki ne zadostujejo niti za majhno število ubožcev. V prihodnjih dneh se obrne mestni magistrat ponovno na mestno prebivalstvo s prošnjo, da podpirajo s stalnimi mesečnimi prispevki mestne uboge. V to svrhu bodo predložene vsem interesiranim krogom posebne izjave, na katerih se posamezniki izjavijo, kakšno vsoto so pripravljani vsak mesec žrtvovati za mestne uboge. Vsak najmanjši dar je dobrodošel in upamo, da bo odziv večji, kakor je bil dosedaj. Te izjave bodo pobirale po hišah zastopnice ženskih organizacij, ki so prostovoljno prevzele to delo, v času od 2. do 10. junija t. l.

Ij Ureditev mestnih nasadov na Krakovskem nasipu in ob Gradaščici. Občinski svetnik Janko Jeglič je stavil se sledečo interpelacijo na župana: V mestnem nasadu ob Krakovskem nasipu in ob Gradaščici je bilo svoječasno posekanih radi gnjilobe več dreves, katera se še do danes niso nadomestila, tako da nudijo ti nasadi sliko opustošenja. V teh nasadih so bile nadalje postavljene klopi za oddih ondotnih prebivalcev. Teh klopi danes ni več. Lesena ograja ob Gradaščici v Cerkveni ulici je podrtja, tako da obstoji življenjska nevarnost, posebno za otroke, ki se tu igrajo. Iz kanala na vožalu Razpošne in Cerkvene ulice se razširja velik smrad, ki onemogoča trajno ondotnim prebivalcem zračenje stanovanj. Prosim g. župana, da izvoli vse potrebno ukreniti glede odprave teh nedostatkov.

Ij Zanemarjeni jarki ob Ižanski cesti. Obč. svetnik Pezdír Tobija je stavil tole interpelacijo na župana: Jarek ob levi strani Ižanske ceste je tako napolnjen z razno suhjadjo in drugimi stvarmi, da se voda ne more odtekat. In tako se zgodi, da stopa voda posebno ob deževju preko po travnikih in posestvih, ki leže ob tem jarku ter povzroča veliko škodo na teh posestvih. Zato prosim g. župana, da potrebno ukrene glede otrebljenja in očiščenja tega jarka, cevi skozi katere se voda naprej pretaka ter pozove posestnika, ki je jarek zasul s peskom, da ga očisti.

Ij Splašena konja utonila. Včeraj popoldne ob 4. uri je peljal neki vojak s parom konj mrvo. Pri prisilni delavnici sta se konja splašila in dirjala naravnost proti Ljubljani. Vojak je pravočasno skočil z voza, konja pa sta zapeljala v Ljubljano, kjer sta utonila. — Mrvo je odnesla Ljubljana.

Ij Izgubljeno. Izgubila je včeraj neka delavka od bolnice do tobačne tovarne srebrno zapestno uro v usnju. Kdor jo je našel, se uljudno naproša, da jo proti odškodnini izroči v upravi »Novega časa«.

Ij Tatvine. V noči od 9. na 10. t. m. je bilo vlomljeno v gostilniške prostore Marije Juvan na Martinovi cesti 26. Tat je odnesel 1000 K in več cigaret. — Dne 6. t. m. je bil na dvorišču hiše št. 2 v Šolskem drevoredu ukraden ročni dvokolesni vozček, last Obkralnice, ki je oškodovana s tem za 2000 K.

Naša društva.

d Št. Vidsko orlovsko okrožje naznanja, da se nameravani izlet k Sv. Katarini v nedeljo 14. t. m. ne vrši vsled nastalih ovir, kar naj vzamejo podrejeni odseki na znanje. Bog živit!

Socialni vestnik.

o Nova socialna ustanova na Češkoslovaškem. Praški listi poročajo, da kupuje justično ministrstvo v Pohorelicah na Moravskem veleposestvo, na katerem namerava naseliti odpusčene kaznjence.

o Zborovanje avstrijske delavske in nameštenske zbornice se je te dni vršilo v Gracu. Na dnevnem edu je bil novi carinski zakonski načrt in zakon o socialnem zavarovanju. K prvi točki je zavzela zbornica načelno stališče svobodne trgovine (proti vsaki carini). Glede socialnega zavarovanja se je zbornica izrekla za to, da naj tvorijo temelj za starostno zavarovanje bolniške blagajne; zavarovanje delavcev in nameštencev naj bo ločeno od zavarovanja samostojnih.

Raznoterosti.

r Nekdaj in sedaj. V starem Rimu je bil najmanjši kovani denar »as«, ki je imel vrednost naših 10 par. Za ta denar je prodajal Manius Marcus ljudstvu 1 mernik žita. Terentius Varo je zapisal za spomin, da se je dobilo v dobi znamenitega Metelovega povratka za ta denar mero vina ali 30 funtov suhih smokev (fig), ali mernik pšenice ali 10 funtov finega olja ali 10 funtov mesa. — Pač zlati časi!

r Protizidovski pogromi na Ruskem. Vilenski židovski časopis »Unser Freund« konstatira po informacijah iz sovjetskih listov, da so bili samo v kijevski guberniji v 300 vaseh in mestih protizidovski pogromi. Ob pogromih je pobila pobesnela množica 230.000 židov.

r Boljševiška gledališča. Na Ruskem, posebno v Moskvi, je Leninova gospodarska politika napravila tudi v gledaliških znaten preobrat. Kakor znano, so boljševiški ruska gledališča nacionalizirali, t. j. gledališča so prešla iz rok podjetnikov v državno upravo in prav tako se je zgodilo tudi s člani. S tem je bila — kakor je samo ob sebi umljivo — vsaka zasebna inicijativa onemogočena. Repertoarji so postali enostranski, uprizarjale so se samo igre, ki so praznovalje revolucijo in slednji umetniški polet je bil kakor buržuazijski že v kali zatrt. Zdaj je nastal, a to jako naglo, popoln preobrat. Gledališča so prešla iz državne uprave v zasebne roke in jih država nič ne podpira. Vstopnice se zopet izdajajo proti plačilu in vsak, kdor hoče, sme ustanoviti nova gledališča in jih voditi po svoji volji. Posledica tega je, da je v sami Moskvi nič manj ko 50 novih gledališč odprlo občinstvu svoje dveri. A v kljub temu velikemu številu so vsak večer do zadnjega kotička razprodana, ker je politika iz njih izločena. Zanimivo je, da želi občinstvo samo veselih iger. In gledališke uprave tej želji rade ustrezajo. Uprizarjajo se po veliki večini vesele igre in burke, kar je seveda v strašnem kontrastu z milijoni ljudi, ki od gladi umirajo po nekaterih ruskih pokrajinah. Ali to žalostno dejstvo prav nič ne moti obogatitih ruskih mogotcev. Pridno hodijo k predstavam in medtem ko »dame« na sedežih in v ložah obujajo osuplost ostalega občinstva s svojimi jako kratkimi krili, zbujujajo njih kavalirji zopet pozornost z ovrtnicami ne le v kričeih ampak kar rjovečih barvah. To novo občinstvo nima prav nič smisla za umetnost, temveč se hoče svoje denarje le smejeti, smejeti in — kazati se. Pa ker so vstopnice neobičajne drage, se stiska obubožno, revno ljudstvo tam tam kje v kakšnem kotičku, ako ima sploh toliko, da bi si moglo kupiti bodisi najcenejši listek.

Odprto pismo*

GOSPODU MINISTRU POLICIJE IN NARODNEGA ZDRAVJA!

Na svoječasno, v »Novem času« objavljeno, odprto pismo g. ministru policije se omenjeni gospod minister še danes ni odzval, da bi karlovska policija poravnala znano afero od 11. avgusta 1921. Sam sem poslal na karlovske policijsko ravnateljstvo utemeljeno in dovolj razumljivo spomenico, a mi je odgovorilo, da podneska ne razume. Zbog tega vprašam gospoda ministra policije, ali je policijsko ravnateljstvo v Karlovcu zato na svetu, da preganja brez tehtnih vzrokov delavstvo in da štiti kapitaliste, raseč s tem temelje države? Evo vam dokaza, gospod minister: Ravnatelj prvega hrvaškega mlina je leta 1920, izognivši se drž. posredovalnici za delo, iskal po neki zasebnici v Brežicah večje število mlinskih delavcev, obljubjujoč jim dobro hrano, udobno stanovanje in 40 kron dnevne plače. Ko so pa delavci prišli na lice mesta, jim je plačeval na dan 18—27 kron, dajal jim slabo hrano, delavska stanovanja pa še za živino niso primerna. Zdaj je menda jasno, zakaj se je ta gospod izognil drž. posredovalnici in se poslužil privatne osebe?! Pristojne oblasti pa so to javno goljufijo prezrle, ravnatelj ni prišel pred sodišče, a delavstvo je bilo ogoljufano za velike svote krvavo zasluženega denarja. Omenjeni mlin je razpošiljal širom Jugoslavije in čez mejo nečisto in nezdravo moko. Krono nesnage pa je otvoril nekoč kup vreč moke št. 0, od katerih je bilo več vreč popolnoma uničenih od podgan. Ravnateljstvo pa je dalo nesnažno zmes presejati, nabasati moko v nove vreče — in moka se je kot prvovrstna razpečala po Karlovcu. To pa ni osamljen slučaj. Oko postave v Karlovcu bi ob primerni pozornosti zapazilo lahko še marsikaj.

Zato se obračam na g. ministra za narodno zdravje, ki naj konča nered v Karlovcu, ki je delavstvu in ljudskemu zdravju v veliko škodo; kajti karlovska policija takih reči »ne razumi«, — da se človeku zdi, da ima ušesa zamašena in da nomenoma noče videti protidelavskih ukrepov in protijidovskega postopanja kapitalističnih mogotcev v Karlovcu.

Loče pri Poljčanah.

Frane Hojnik.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakturo en gros en detail.

Skhladišče v »Kresiji«, Lingarjeva ulica 1, proo nadstropje.

Upoštevatje pri nakupih!

Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki.

Prodajalna na drobno v Sirtlarjevi ulici št. 5.

Upoštevatje pri nakupih!

KONZUMENT

čemu tarnaš nad draginjo

Ali pa si član našega I. delavskega konzumn. društva in kupuješ tudi vse v prodajalnah te zadruga?

Popolna organizacija konzumentov je edino zmožna, da sčasoma zajezi tok naraščajoče draginje. Kadar bo konzument ne le trgovec za sé, ampak tudi lastni proizvajalec, takrat ne bo več draginje, kajti vse bo dobival po lastnih cenah. Clani, ali ste že doplačali od 30 kron na 100 kron zvišani delež. Ali veste, da zadruga sprejema od člana hranilne vloge in jih obrestuje po 5%. Ali vam je znano, da dobe člani od vsega nakupljenega, takoj plačanega in v nakupno knjižico zabeleženega blaga 3% popust? Vse dobre gospodinje so članice

I. delavskega konzumn. društva v Ljubljani
ki ima 37 prodajalen širom Slovenije.

Izdaja konzorcij »Novega Časac.
Urednik in odgovor. urednik Fr. Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Širite „NOVI ČAS“

Vozniki! Pozor!

Po 10 do 30 kron se vam plača za voz smeti, šute, pepela, gramoza ali drugega materiala za zasipanje, če ga pripeljete na posestvo Cesta v mestni log št. 15. Oglasite in dogovorite se ravnostam v pisarni.

F. BRUMAT Ljubljana
Usakovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREGO

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10
Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850.
se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

»Novi čas« v vsako hišo!

Slovenska trgovska delniška družba v Ljubljani.

Poziv k subskripciji novih delnic

Redni občni zbor Slovenske trgovske delniške družbe v Ljubljani je sklenil dne 18. marca t. l. zvišati delniško glavnico

od K 5,000.000— na K 8,000.000—

z izdajo

7500 novih delnic à K 400— nom.

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi dveh starih delnic eno novo à K 440— prištevisi 5% obresti od nominale K 400— od 1. januarja 1922 do dneva vplačila.

2. Novi delničarji dobe delnice po kurzu K 480—, prištevisi 5% obresti od nominale K 400— od 1. januarja 1922 do dneva vplačila.

3. Delnice druge emisije participirajo na čistem dobičku za leto 1922.

4. Nove delnice se bodo izročile proti vrnitvi začasnega potrdila podpisovateljem takoj po končani subskripciji.

5. Reparticijo delnic za nove delničarje si pridržuje upravni svet.

6. Podpisovanje delnic nove emisije se vrši od 10. V. do 31. V. 1922, in sicer pri:

a) Slovenski trgovski delniški družbi, Ljubljana, Resljeva cesta 22.;

b) Slovenski trgovski delniški družbi, skladišče Rakek;

c) Slovenski eskomptni banki, Ljubljana in pri vseh njenih podružnicah, in sicer: Novo mesto, Rakek, Slovenji gradec in menjalnici Slovenske eskomptne banke v Ljubljani, Kolodvorska ul.;

č) Trgovski banki d. d., Ljubljana, Beethovnova ulica št. 10. in Trgovski banki d. d., podružnica v Mariboru.

7. Delnice se bodo izdajale v komadih à 1, 5 in 25 delnic.

Naša družba posluje špeciialno v kolonijalni in špeciarijski stroki samo na debelo. Ima svoje poslovne prostore in skladišča v lastni hiši, Resljeva cesta št. 22, blizu glavnega kolodvora. Vzdržuje tudi veliko skladišče na Rakeku in sicer s špeciarijskim, kolonijalnim blagom ter deželnimi pridelki.

Delokrog družbe postaja čimdalje večji, poslovanje se je že dosedaj razvijalo povsem povoljno, a v bodoče se utegne razviti tako, da sedanja sicer visoka delniška glavnica nikakor ne bo zadoščala.

Zato je potrebno, da se udeleži sleherni stari delničar pa tudi sploh vsak trgovec na deželi podpisovanja novih delnic, da bode v bodoče naša zaloga tako bogata in raznovrstna, kakor si želijo to naši trgovci delničarji.

V Ljubljani, dne 4. maja 1922.

Upravni svet Slovenske trgovske delniške družbe v Ljubljani.

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v

Uzajemni posojilnici v Ljubljani t. z. z o. z.

(poleg nunske cerkve).

Hranilne vloge se obrestujejo s

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštnoček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti poroštvu i. t. d.

Pri trgovcu pazi na
znamko in na vtis-
njene besede

„GAZELA MILO“

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6. (tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po

3%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 100 milijonov kron vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.

Za pleskarska in ličarska dela

se najtopeje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

☉☉ Tone Malgaj ☉☉

pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

sprejema

živiljska zavarovanja v vseh oblikah, zavarovanja otroških dot in pogrebnih stroškov, dalje zavarovanja proti požaru nepremičnin pod najugodnejšimi pogoji. Podružnice: CELJE, Breg 33. ZAGREB, Pejačevićev trg 15. SARAJEVO, Vrbanja ulica 4.

Prometni zavod za premog d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premožnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premožnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomptna banka

ustanovljena 1. 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec
expozitura v Skofjiloki

Aksijski kapital K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000

Izvršuje vse bančne posle
najkulantneje.